

Zpráva z 11. mezinárodní studentské vědecké konference AntropoWebu „Konec antropologie v Čechách“

Lenka Bednářová – Veronika Kořínková

V DNECH 15.–16. října 2015 se v prostorách Studijní a vědecké knihovny Plzeňského kraje v Plzni konal 11. ročník mezinárodní studentské vědecké konference AntropoWebu. Letošní interdisciplinární setkání mladých badatelů se tematicky zaměřovalo na potencionální „konec antropologie v Čechách“, a jeho účastníci tak diskutovali hrozbu možného zániku (nejen) této humanitní vědy. V reakci na prezentované příspěvky se rozpoutaly četné diskuze, které se dotkly především hodnocení dosavadního vývoje antropologie i jejího budoucího směřování, reálného společenského přínosu prováděných kvalitativních i kvantitativních výzkumů a v neposlední řadě též současného stavu a role akademických i vědeckých pracovišť, resp. pozice antropologů jakožto humanitních vědců ve společnosti.

S příspěvkem vystoupilo 24 účastníků s rozličným zaměřením i akademickým zájemem. Přivítat jsme tak mohli nejen kolegyně a kolegy z Brna, Plzně či Prahy, ale také z Brazílie, Německa, Polska a Slovenska. Konference byla rozdělena do dvou dnů a pěti panelů. Moderování konference, resp. jejích jednotlivých sekcí, se vedle organizátorů z řad spolku AntropoWeb (tj. Lenky Bednářové, Veroniky Kořínkové a Jiřího Woitsche) ujali Martin Buchtík a Petr Vašát ze Sociologického ústavu AV ČR a Michal Tošner z Katedry sociologie Univerzity Hradec Králové.

První panel otevřela Jitka Paitlová s příspěvkem *Vědy jsou věda*, v němž přiblížila komplikovaný vztah humanitních a přírodních věd skrze optiku filozofie. V nastá-

veném teoreticko-filozofické kurzu pokračovali i Karolína Drcmánková (*Kulturní antropologie jako věda*) a Jan Škvrňák, který však svou kritiku (post)moderních přístupů propojil s praktickou stránkou tzv. digital humanities. Bezpochyby nejobsáhlejší diskusi úvodního panelu vyvolaly Alexandra Lichá a Petra Ponocná, jež se zabývaly otázkou snižující se atraktivitu výzkumu „exotična“ ve prospěch „blízkého“ (tj. domácím podmínkám podobnému prostředí) mezi studenty doktorských oborů antropologie.

Odpolední program konference byl nejprve věnován anglicko-jazyčným prezentacím Maxe Hansena, Magdaleny Czarnecké a Tomáše Ledvinky, jejichž příspěvky obsáhly sféru filozofické a pedagogické antropologie, resp. antropologie práva. Posléze v panelu vystoupili již česky prezentující účastníci – David Costa de Silva s (osobní) reflexí vývoje oboru antropologie na Sãopaulské univerzitě a Aneta Weissová, která přítomné seznámila s výzkumem vnímání osob s duševním onemocněním ze stran studentů zdravotnických oborů i širší veřejnosti.

Po krátké přestávce následoval panel, který byl věnován zejména konkrétním kvalitativním a kvantitativním výzkumům. Bezesporu nejzajímavější příspěvek s názvem *No jasně, že to vidíme stejně... Efekt falešného shody v každodenních skupinách* přednesl Martin Buchtík, jenž motivoval své posluchače k zamyšlení se nad jejich každodenními interakcemi v rodině či na pracovišti. Svou výzkumnou praxi dále představili i Mirka Strnadová a Tomáš Samec. Diskuzi rozpoutal abstraktní příspěvek Tomáše Houdka, který se zabýval otázkou, zda lze považovat badatele, resp. jeho působení, za „zlé“, či zda „zlý“ je samotný výzkumný terén. První konferenční den zakončila Marie Fritzová, která přítomné zaujala nejen vlastními empirickými zjištěními týkajícími se terénního výzkumu a metody zúčastněného pozorování, ale i přiblížením problematiky antropologického šetření mezi palestinskými křesťany. Po vydat-

ném dni plném informací se účastníci společně sešli u slavností večere, kde pokračovali v podnětné diskuzi.

Druhý konferenční den zahájil Jan Brázdil s příspěvkem *Krise klasického vzdělávání*, se kterým vyvolal čilou diskuzi přímo reflektující téma konference. V podobném duchu pokračoval i Václav Sixta, jenž odprezentoval svou práci *Diskurs krize v humanitních vědách v rámci 2. poloviny 20. století*, a přítomné tak obeznámil s vývojem i současným stavem historické vědy. Následné zamyšlení Viktora Zavřela nad užitečností humanitních a exaktních věd nasměrovalo diskuzi k zajímavé otázce o rozdílné úrovni profesionální sebevědomí exaktních a humanitních vědců. Jak to, že o sobě exaktní vědci nepochybují tolik jako ti humanitní? Odpověď lze podle Zavřela nalézt v odlišném pocitu společenského užitku, který je v případě exaktních vědců zřejmější a pro laickou veřejnost často snáze uchopitelný. V panelu dále vystoupili Klára Nádaská a Jan Semrád, jež přítomným posluchačům poskytli základní přehled o činnosti několika vybraných antropologických a etnologických spolků působících v České republice.

Závěrečný panel přenesl posluchače zpět do roviny praxe, jelikož z velké části vycházel ze zkušeností a výsledků bádání jednotlivých účastníků. Petra A. Beránková, čerpající z výzkumu mezi politiky, se věnovala problematice mocenských her mezi výzkumníkem a informátorem. V závěru prezentace nadnesla poněkud odvážnou myšlenku přímé participace informátorů na výsledcích výzkumu; jakým způsobem a v jakém rozsahu se na něm mohou reálně podílet, však zůstalo otevřenou

otázkou. Problematiku ukrajinské minority dále představila Taťána Součková, která zároveň reflektovala i přínos obdobných odborných aktivit v rámci celospolečenské debaty o soudobé situaci na Ukrajině. Panel uzavřely příspěvky Hany Bekové o interdisciplinárně pojatém výzkumu mayské literatury a Petry Kollárikové o *Významu etnologie při skúmaní súčasného fenoménu medzinárodnej migrácie*.

Během dvou dní, v nichž konference probíhala, se účastníci pokusili zodpovědět řadu otázek týkajících se současného stavu i budoucího směřování sociální a kulturní antropologie a dalších humanitních věd. V diskuzi se účastníci dotkli nejen rozličného vnímání exaktních a humanitních oborů, ale také odlišností a spojitostí mezi jednotlivými sociálně vědními disciplínami navzájem. Často diskutovaným problémem byla interdisciplinarita a otázka jejího reálného potenciálu pro další rozvoj humanitních věd: Má dnes ještě nějaký smysl mluvit o sociologii a antropologii jako o dvou rozdílných disciplínách? Lze vymezit hranice jednotlivých věd, a co je od sebe vlastně odlišuje? Neměli bychom raději do budoucna uvažovat o vytvoření jedné humanitní vědy, která bude čerpat ze všech dosavadních disciplín, jako jsou filozofie, antropologie, historie, sociologie, politologie a mnohé další? Přestože účastníci konference na tyto otázky neposkytli jasnou odpověď, svými příspěvky a bohatou diskuzí ukázali, že jednotlivé humanitní disciplíny si stále udržují svůj svébytný rámec, své posluchače i zastánce, a dalo by se tak říci, že alespoň prozatím se konec antropologie, resp. humanitních věd, v Čechách nekoná.